

Jordbruksutskottets betänkande

1981/82:31

om organisation och finansiering av djurens hälso- och sjukvård,
m. m. (prop. 1981/82:122)

Propositionen

I proposition 1981/82:122 har regeringen (jordbruksdepartementet) föreslagit riksdagen att godkänna vad i propositionen förordats om inriktning och organisation av djurens hälso- och sjukvård och statens veterinärmedicinska anstalt. Vidare har i propositionen tagits upp vissa anslagsfrågor för budgetåret 1982/83. Härvidlag har regeringen föreslagit riksdagen att

1. till Lantbruksnämnderna för budgetåret 1982/83 utöver i prop. 1981/82:100 bil. 13 föreslaget förslagsanslag anvisa ytterligare 1 500 000 kr.,

2. till Statens veterinärmedicinska anstalt: Uppdragsverksamhet (nytt anslag) för budgetåret 1982/83 anvisa ett förslagsanslag av 1 000 kr.,

3. till Bidrag till statens veterinärmedicinska anstalt (nytt anslag) för budgetåret 1982/83 anvisa ett reservationsanslag av 44 682 000 kr.,

4. till Lantbruksstyrelsen, djurens hälso- och sjukvård: Uppdragsverksamhet (nytt anslag) för budgetåret 1982/83 anvisa ett förslagsanslag av 1 000 kr.,

5. till Bidrag till djurens hälso- och sjukvård (nytt anslag) för budgetåret 1982/83 anvisa ett reservationsanslag av 53 341 000 kr.,

6. till Bidrag till avlägset boende djurägare för veterinärvård (nytt anslag) för budgetåret 1982/83 anvisa ett förslagsanslag av 1 517 000 kr.,

7. till Bidrag till djurskyddsfrämjande åtgärder (nytt anslag) för budgetåret 1982/83 anvisa ett reservationsanslag av 1 539 000 kr.,

8. till Sveriges lantbruksuniversitet: Förvaltningskostnader (nytt anslag) för budgetåret 1982/83 utöver i prop. 1981/82:100 bil. 13 föreslaget förslagsanslag anvisa ytterligare 535 000 kr.

Uppvaktningar m. m.

Vid behandlingen av detta ärende har utskottet uppvaktats av representanter för Sveriges veterinärförbund och Svenska distriktsveterinärföreningen. Vidare har en till utskottet ställd skrivelse inkommit från Lantbrukarnas riksförbund.

Motioner

I motion 1981/82:2227 av Lars Werner m. fl. (vpk) yrkas att riksdagen beslutar

1. att avslå förslaget i proposition 1981/82:122 om överföring av länsveterinärorganisationen till lantbruksnämnderna, och uttala att den nu gällande organisationen skall ses över funktionellt och ekonomiskt i enlighet med vad som anförs i motionen,

2. att i fråga om veterinärverksamhetens finansiering uttala att de nuvarande proportionerna mellan avgift från djurägare och fast statlig lön inte får ändras så att avgiftsandelen höjs och hos regeringen begära åtgärder i enlighet därmed,

3. att godkänna vad som i motionen anförs om att veterinärutbildningen återförs till en sammanhållen icke linjeuppdelad studiegång med integrerad allmäntjänstgöring under erfaren handledning fram till legitimation med möjlighet till specialistutbildning därefter och hos regeringen begära åtgärder i enlighet därmed,

4. att uttala att, i avvaktan på återgång till en utbildning utan linjeuppdelning, nödvändiga särlösningar erbjuds alla årsklasser inom veterinärutbildningen och att denna särlösning innefattar handledd allmäntjänstgöring före legitimation, och hos regeringen begära åtgärder i enlighet därmed.

I motion 1981/82:2313 av Arne Andersson i Ljung m. fl. (m) yrkas

1. att riksdagen beslutar att finansieringen av veterinära kostnader skall ske i enlighet med alternativ III i djurhälsoutredningens betänkande (SOU 1981:57),

2. att riksdagen beslutar att i de län där det f. n. förekommer dubblering av länsveterinärtjänsterna dessa även i fortsättningen skall tillhöra länsstyrelsen,

3. att de elever som undergått utbildning till veterinär på L-linjen under åren 1979—1982 skall erbjudas kompletterande utbildning i syfte att erhålla behörighet för legitimation som veterinär.

I motion 1981/82:2314 av Svante Lundkvist m. fl. (s) yrkas att riksdagen beslutar

1. att med avslag på propositionens förslag i denna del uttala att en samlad översyn skall ske av länsveterinärernas ställning och arbetsuppgifter och att i avvaktan på denna någon överflyttning nu inte skall ske till lantbruksnämnderna,

2. att ge regeringen till känna vad som i motionen anförts om allmäntjänstgöring för blivande veterinärer.

I motion 1981/82:2315 av Sten Svensson m. fl. (m) yrkas att riksdagen med avslag på propositionen i motsvarande del som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om finansieringen av djurens hälso- och sjukvård.

Utskottet

Inledning

I propositionen föreslås att riksdagen godkänner riktlinjer för organisationen och finansieringen av djurens hälso- och sjukvård. Regeringsförslaget bygger i denna del främst på djurhälsoutredningens betänkande (SOU 1981:57) Djurens hälso- och sjukvård jämte däröver avgivna remissyttranden. Vidare redovisas förslag till omorganisation m. m. av statens veterinärmedicinska anstalt (SVA) på grundval av ett av en särskild utredare avgivet betänkande (Ds Jo 1981:9) Översyn av statens veterinärmedicinska anstalt. Även detta betänkande har remissbehandlats. I ett särskilt avsnitt av propositionen behandlas frågor rörande veterinärutbildningen m. m. I övrigt tas i propositionen upp vissa anslagsfrågor för budgetåret 1982/83.

I ett inledande avsnitt av propositionen behandlar jordbruksministern, för att ge en bakgrund till statens och näringens insatser för djurens hälso- och sjukvård, verksamhetens syfte och vissa utvecklingstendenser.

Bl. a. anförs att djurhälsoutredningen och flertalet remissinstanser särskilt har betonat att djurens hälso- och sjukvård i ökad utsträckning bör inriktas mot åtgärder som syftar till att förebygga hälsostörningar. Jordbruksministern delar denna uppfattning och erinrar om att utvecklingen inom den moderna djurhållningen inte varit problemfri sedd från djurhälsosynpunkt. Effektivitetssträvandena inom animalieproduktionen har hittills i stor utsträckning inriktas på teknisk utveckling för att spara arbetskraft samt på att genom avel och utfodring höja djurens avkastningsförmåga. Ett flertal negativa utvecklingstendenser beträffande djurens hållbarhet och motståndskraft mot sjukdomar har i samband härmed kommit att minska det ekonomiska utbyte som den nya tekniken i och för sig har skapat förutsättningar för. Det är därför viktigt också av ekonomiska skäl att produktionstekniken inom djurhållningen i högre grad än hittills inriktas på att minska sjukdomsfrekvensen.

Den moderna djurhållningen har, framhålls det vidare, inneburit en ökad koncentration till färre och allt större enheter. Kraven på hälsovårdsprogram för förebyggande sjukdomar och produktionsstörningar blir därmed större. Besättningsproblemen blir allt mer komplexa och det praktiska fältarbetet ute i besättningarna kräver engagemang och samverkan från allt fler specialister. Detta utesluter givetvis inte att det även i framtiden kommer att finnas ett stort behov av insatser för att bota djur.

Sammanfattningsvis vill jordbruksministern framhålla att såväl statens som näringens insatser för att förbättra djurhälsan fortlöpande måste anpassas till förändringarna i sjukdomsbilden. Detta gäller såväl den veterinärmedicinska utbildningen och forskningen som arbetet i djurbesättningarna.

Djurens hälsa har förutom stora ekonomiska effekter för den enskilde

djurägaren en mycket väsentlig samhällsekonomisk betydelse för försörjningen med animaliska livsmedel. Statsmakterna har i olika sammanhang slagit fast att livsmedelsproduktionen är av största betydelse för folkushållet.

Jordbruksministern vill i detta sammanhang erinra om att 1977 års jordbrukspolitiska beslut anger att jordbrukspolitiken skall ha som mål att bl. a. tillgodose konsumenternas berättigade krav på tillgång till livsmedel med hög kvalitet till rimliga priser. Djurens hälsa och därmed djurhälsovården har således ett betydande samhällsintresse. Det statliga ansvaret kan i väsentlig grad anses omfatta frågor som rör de olika verksamheternas inriktning och omfattning samt tillsyns- och kontrollfunktioner. Mot denna bakgrund finner jordbruksministern det naturligt att staten också i fortsättningen tar ansvar för djurens hälso- och sjukvård. Härvid framhålls också betydelsen av de resurser staten bidrar med till en god beredskap mot smittsamma sjukdomar. Detta bör komma till uttryck genom att staten även framgent tar på sig vissa såväl organisatoriska som ekonomiska förpliktelser. Förutom att staten, i enlighet med bestämmelserna i epizootilagstiftningen, ersätter den som fått vidkännas kostnader till följd av myndighetsingripande, bör de myndigheter, som svarar för bekämpandet av smittsamma sjukdomar, ha tillgång till expert- och serviceorgan. Statens insatser bör härvid liksom f. n. i första hand knytas till statens veterinärmedicinska anstalt och de statliga distriktsveterinärernas fältverksamhet.

I 1977 års jordbrukspolitiska beslut fastslogs också jordbrukets roll från regionalpolitisk synpunkt. Samtidigt framhölls även behovet av speciella statliga stödinsatser till jordbruket i framför allt norra Sverige för att en tillräckligt omfattande jordbruksproduktion skall kunna upprätthållas i dessa delar av landet. Detta medför bl. a. att djurägarna i dessa delar av landet måste få tillgång till veterinär service till rimliga kostnader. För dessa mindre djurtäta områden behövs därför särskilda statliga insatser. Detta kan ske genom att staten inrättar ett större antal distriktsveterinärtjänster i förhållande till djurantalet i dessa områden än i mer djurtäta områden och genom att avläggset boende djurägare erhåller visst ekonomiskt stöd för att kostnaderna för veterinärförrättningar inte skall bli för betungande.

Några remissinstanser har tagit upp frågan om statens ansvar för djursjukhusen och vården av sällskapsdjur. Jordbruksministern delar djurhålsoutredningens uppfattning att animalieproduktionens djur endast i sällsynta fall behöver utnyttja djursjukhusen. Där behandlas huvudsakligen sällskapsdjur och sporthästar.

I fråga om djursjukhusen anförs att dessa i många fall har en svår ekonomisk situation. Riksdagen har emellertid tidigare uttalat att slutet djursjukvård inte är en statlig angelägenhet. Enligt propositionen finns ej anledning att föreslå någon ändring på denna punkt. I de fall staten anlitar djursjukhusen i utbildningen bör dock som hittills compensation för hand-

ledning och intrång ersättas av de institutioner och myndigheter som svarar för utbildningen.

Kravet på veterinärvård av sällskapsdjur och sporthästar har under senare år ökat kraftigt. Det är enligt propositionen inte rimligt att staten tar på sig ansvaret för att tillmötesgå denna efterfrågan annat än i vissa undantagsfall, t. ex. i glesbygd. Jordbruksministern erinrar om att staten gör betydande insatser även för sällskapsdjurens hälso- och sjukvård. Utbildningen av veterinärer och den veterinärmedicinska forskningen kommer även dessa djurgrupper till del. Detta är väl motiverat av djurskyddsskäl och med hänsyn till dessa djurs sociala betydelse.

Utskottet har ingen erinran mot de i propositionen gjorda uttalandena i detta avsnitt.

Organisation och finansiering av djurens hälso- och sjukvård m. m.

Huvudmannaskap

Jordbruksministern anser, med hänvisning till vad som inledningsvis anförts om djurhälsans stora betydelse för djurägarna och för samhället, att staten även i framtiden, för vården av i första hand animalieproduktionens djur, bör ta på sig huvudmannaskapet för distriktsveterinärorganisationen. Det finns enligt propositionen inte tillräckligt starka motiv för att staten direkt eller via ett statligt bolag skulle vara huvudman för både distriktsveterinärorganisationen och den organiserade djurhälsokontrollen. Den senare verksamheten i näringens regi har fungerat väl och det finns därför ingen anledning att nu föreslå någon förändring i huvudmannaskapet.

I sammanhanget framhålls att den statliga distriktsveterinärorganisationen är en värdefull resurs som samhället inte bör avhända sig. Distriktsveterinärorganisationen bör utgöra grunden för hälso- och sjukvården inom animalieproduktionen. Genom denna garanteras djurägarna en tillfredsställande service i alla delar av landet. Inte minst viktigt är att det system för beredskap som byggts upp inom distriktsveterinärorganisationen bibehålls på nuvarande nivå. Den statliga distriktsveterinärorganisationen spelar också en viktig roll i övervakningen och bekämpningen av smittsamma sjukdomar.

Utskottet har ingen erinran mot propositionens uttalanden rörande fortsatt statligt huvudmannaskap för distriktsveterinärorganisationen.

Planering och samverkan

I detta avsnitt föreslås bl. a. att lantbruksstyrelsens verksamhetsplanering även skall omfatta djurens hälso- och sjukvård. En utgångspunkt för planeringen av djurens hälso- och sjukvård bör i första hand vara inrikt-

ningen och omfattningen av animalieproduktionen inom olika delar av landet. Med hänsyn till de starkt skiftande förhållandena inom olika landsdelar anser jordbruksministern att ett regionalt inflytande är viktigt vid planeringen av verksamheten. Härigenom kan också djurägare och andra berörda inom en region beredas tillfälle till ett vidgat inflytande. Det övergripande ansvaret för planeringen åvilar dock lantbruksstyrelsen.

Vidare behandlas frågor om samordning av statens och näringens insatser på djurhälsoområdet. Samordningens syfte bör vara att ge djurägarna en samlad service såväl vad gäller sjukvård som hälsovård. Samordningen bör ske såväl centralt som regionalt. Den centrala samordningen mellan staten och näringen bör ledas av lantbruksstyrelsen i nära samarbete med representanter för berörda produktionsinriktningar inom jordbruksnäringen. Det är enligt propositionen också viktigt att man i samordningsarbetet håller nära kontakter med Sveriges lantbruksuniversitet och statens veterinärmedicinska anstalt.

Liksom utredningen och remissinstanserna vill jordbruksministern starkt understryka betydelsen av en regional samordning för att hälsostörningar skall kunna förebyggas på ett effektivt sätt. Denna samordning kan ske på olika sätt, t. ex. i form av regelbundet återkommande samordningskonferenser och i form av direkt samarbete i enskilda besättningar. Det ankommer på lantbruksstyrelsen att efter samråd med jordbruksnäringen planera dessa konferenser och göra en lämplig regionindelning för dessa.

En annan form av samordning berör det konkreta djurhälsoarbetet på fältet. Särskilt vid hälsostörningar som berör hela djurbesättningar är det enligt propositionen nödvändigt med ett lagarbete där olika veterinärkategorier och andra specialister på husdjursområdet samverkar för att djurägaren skall kunna erbjudas en samlad och varaktig lösning på uppkomna sjukdomsproblem. Samverkan på fältet bör i första hand ske genom direkta kontakter mellan främst distriktsveterinärer och de veterinärer som arbetar inom den av jordbruksnäringen anordnade hälsokontrollverksamheten. Därjämte bör vid behov och på initiativ av förste distriktsveterinären en genomgång ske av s. k. problembesättningar inom resp. stordistrikt. Detta bör lämpligen ske genom att berörda veterinärkategorier, utfodringsrådgivare, lantbruksnämndens specialister på husdjurs- och byggnadsfrågor etc. samt djurägare samlas och överlägger om lämpliga åtgärder.

Utskottet ansluter sig till de i propositionen gjorda uttalandena på denna punkt.

Distriktsveterinärorganisationen

I denna del av propositionen behandlas distriktsveterinärorganisationens uppgifter, dimensionering och arbetsformer.

I förordningen (1971:810) med allmän veterinärinstruktion anges att det åligger distriktsveterinärerna att tillhandagå med hälso- och sjukvård i

fråga om husdjur. Detta avses även i fortsättningen vara deras huvuduppgift. Med hänsyn till vad i propositionen anförts om samverkan mellan distriktsveterinärorganisationen och främst den organiserade hälsokontrollverksamheten kommer veterinärorganisationen att kompletteras med en föreskrift innebärande skyldigheter för distriktsveterinär att delta i sådan samordnad djurhälsovård. Det ankommer på regeringen att besluta i dessa frågor. I övrigt bör de allmänna uppgifterna för distriktsveterinären i fråga om smittsamma husdjurssjukdomar, djurskydd m. m. vara oförändrade. Det åligger sålunda distriktsveterinär bl. a. att tillse att föreskrifter rörande hälso- och sjukvården bland husdjuren och inom djurskyttet efterlevs. Dessa allmänna åligganden gäller tillsyn av alla husdjur.

I fråga om vården av olika husdjur har riksdagen tidigare uttalat att distriktsveterinärorganisationen i första hand skall tillgodose det behov av vård som föreligger för animalieproduktionens djur. Jordbruksministern finner ingen anledning att ändra denna huvudprincip. Som djurhälsoutredningen har framhållit kan det emellertid av praktiska skäl och av djurskyddsskäl vara lämpligt att distriktsveterinärerna även gör vissa insatser i vården av sällskapsdjur och sporthästar.

Vid fördelningen av tjänsterna inom distriktsveterinärorganisationen bör som hittills antalet djur inom animalieproduktionen vara vägledande. I utpräglad glesbygd är det emellertid enligt propositionen angeläget att sällskapsdjur och sporthästar medtas vid bedömningen av arbetsunderlaget eftersom arbetet med animalieproduktionens djur i dessa bygder ofta inte ger full sysselsättning. Om fältorganisationen dimensioneras enbart efter antalet djur inom animalieproduktionen skulle avstånden till närmaste veterinär bli alltför stora i glesbygderna. I likhet med utredningen anser jordbruksministern dock att man vid fördelning av de personella resurserna bör göra en avvägning så att alla kategorier djurägare får en rimlig service samtidigt som veterinärerna bereds full sysselsättning. Vid en sådan avvägning bör på motsvarande sätt hänsyn tas till behovet av veterinärmedverkan inom t. ex. köttbesiktningsverksamhet, seminverksamhet m. m. Det ankommer på lantbruksstyrelsen att inom givna resursramar svara för fördelningen av distriktsveterinärtjänsterna.

Inom distriktsveterinärorganisationen finns f. n. 310 tjänster fördelade på 92 distrikt. För att kunna tillgodose behovet av djursjukvård har lantbruksstyrelsen ansett det nödvändigt att därutöver arvodesanställa distriktsveterinärer. För att klara arbetskraftsbehovet vid semestrar och andra ledigheter anlitas vidare extra vikarier. Den sammanlagda arbetsvolymen som vikarierna svarar för motsvarar ca 100 årsarbeten. Djurhälsoutredningen har föreslagit en förstärkning av distriktsveterinärorganisationen så att antalet fasta distriktsveterinärtjänster skulle uppgå till högst 390.

Jordbruksministern delar utredningens uppfattning att en förstärkning av distriktsveterinärorganisationen är nödvändig. Den nuvarande dimensioneringen av distriktsveterinärorganisationen fastställdes av riksdagen

år 1973. Härefter har förutsättningarna vad gäller djurantal och behovet av veterinärvård ändrats. Arbetsbelastningen inom distriktsveterinärorganisationen har med anledning härav i vissa distrikt blivit avsevärt högre än som kunde förutses. Vid en riksomfattande översyn som genomfördes av lantbruksstyrelsen under år 1980 framkom att arbetsbelastningen i vissa distrikt är oacceptabelt hög. Trots detta fungerar distriktsveterinärorganisationen i allmänhet på ett för djurägarna tillfredsställande sätt, mycket beroende på hög arbetsinsats av distriktsveterinärerna.

Mot bl. a. angiven bakgrund föreslår jordbruksministern att antalet tjänster inom distriktsveterinärorganisationen ökas så att det får uppgå till högst 390. Han föreslår vidare att samtliga tjänster benämns distriktsveterinärtjänster i distriktsveterinärorganisationen.

Genom den förstärkning av organisationen som föreslagits ersätts nuvarande vikariatsystem i betydande utsträckning med fasta tjänster. I medeltal kommer härigenom varje distrikt att ha drygt fyra veterinärer. I varje distrikt bör liksom nu finnas en förste distriktsveterinär med uppgift att leda och fördela arbetet inom distriktet. Verksamheten inom distriktet bör detaljplaneras. En utgångspunkt skall härvid vara att varje distrikt i princip skall klara verksamheten med tilldelade fasta tjänster utan tillskott av vikarier utifrån.

I fråga om möjligheten att överföra vissa arbetsuppgifter på annan arbetskraft anför jordbruksministern att utredningens förslag att i ökad utsträckning överlåta mindre kvalificerade djursjukvårdsuppgifter på djurägarna eller annan personal är värt att noga övervägas. De förslag rörande den regionala administrationen som närmare redovisas i det följande innebär en närmare anknytning av distriktsveterinärerna till lantbruksnämnden. Ett av skälen härtill är enligt propositionen att frågor som berör djurens hälso- och sjukvård i ökad utsträckning bör ingå i nämndernas rådgivnings- och kursverksamhet. Det blir då naturligt att i denna verksamhet och i samråd med djurägarnas organisationer också lägga in utbildning av djurägare i bl. a. djursjukvård. I propositionen har vidare betonats vikten av ökad samverkan mellan distriktsveterinärorganisationen och den organiserade hälsokontrollverksamheten i näringens regi. Detta bör öka möjligheten att finna lämpliga former för mer aktiva insatser i djurhälso- och djursjukvården av den assistentpersonal som finns inom de organisationer som anordnar hälsokontroll och seminverksamhet.

I detta sammanhang tas även upp frågan om samverkan i flerveterinärstationer. Med hänsyn till de fördelar som står att vinna för såväl veterinärer som djurägare föreslår jordbruksministern en successiv uppbyggnad av flerveterinärstationer. Han är emellertid angelägen om att framhålla att flerveterinärstationer endast bör inrättas där detta av geografiska och andra praktiska skäl är lämpligt och att djurägarnas service inte väsentligt får försämrats genom längre avstånd till närmaste veterinär. I detta sammanhang påpekas att önskad samverkan också kan åstadkommas inom

ramen för ett distrikt även om tjänsteinnehavarna är placerade på skilda stationeringsorter.

Det ankommer på lantbruksstyrelsen att indela landet i veterinärdistrikt samt bestämma tjänstgöringsområden och stationeringsorter. Styrelsen bör härvid efter samråd med näringens organisationer för varje enskilt distrikt väga för- och nackdelar med inrättande av flerveterinärstationer.

I syfte att stimulera samarbete i flerveterinärstationer under ett uppbyggnadsskede föreslås att lantbruksstyrelsen får disponera 0,5 milj. kr. årligen för kostnader i anslutning till inrättande av sådana stationer. Jordbruksministern förordar vidare att ett riksomfattande datasystem för systematisering av veterinärernas praktikjournaler snarast införs. Regeringen eller efter regeringens bemyndigande lantbruksstyrelsen avses få träffa avtal om införande av systemet.

Utskottet anser att regeringens förslag, som här redovisats i sina huvuddrag, är ägnade att förbättra och effektivisera hälso- och sjukvården bland husdjuren, vilket är värdefullt från såväl djurskyddssynpunkt som från allmänt samhällsekonomiska synpunkter. Vidare bör förslagen i hög grad kunna bidra till att distriktsveterinärernas arbetsförhållanden förbättras. Utskottet tillstyrker därför vad i propositionen anförts om distriktsveterinärorganisationens uppgifter, dimensionering och arbetsformer m. m. Som jordbruksministern föreslagit bör den nya organisationen inrättas den 1 januari 1983.

Regional administration

Propositionens förslag rörande den regionala administrationen av djurens hälso- och sjukvård innebär att länsveterinärorganisationens nuvarande arbetsuppgifter förs över till resp. lantbruksnämnd. I de län där det f. n. förekommer dubbleringar av länsveterinärtjänsterna föreslås att en av tjänsterna vid resp. länsstyrelse förs över till lantbruksnämnden. I de län där det endast finns en länsveterinär avses denne även i fortsättningen tillhöra länsstyrelsen men åläggs att biträda resp. lantbruksnämnd med uppgifter rörande djurens hälso- och sjukvård. En ny tjänst som veterinär tillförs lantbruksnämnden i Skaraborgs län.

Förslaget grundas på bl. a. följande överväganden.

De framtida uppgifterna vad gäller djurens hälso- och sjukvård kräver ökade insatser i fråga om planering och prioritering av olika aktiviteter. Planeringen bör centralt utföras av lantbruksstyrelsen under medverkan av jordbruksnäringens organisationer. Som djurhälsoutredningen påpekar bör också, bl. a. som ett led i en önskvärd decentralisering, den regionala planeringen och ledningen av djurens hälso- och sjukvård förbättras. Det är härvid enligt jordbruksministerns mening viktigt att den regionala verksamheten på djurhälsoområdet sätts i relation till statens och näringens övriga insatser inom främst animalieproduktionen. Regionalt svarar lantbruksnämnderna för de statliga insatserna i fråga om rådgivning m. m.

inom animalieproduktionen. Lantbruksnämnderna ombesörjer också en stor del av de administrativa uppgifterna för distriktsveterinärorganisationen. Tillsynen över den allmänna hälso- och sjukvården bland husdjuren åvilar emellertid länsveterinärorganisationen som fungerar som ett fristående regionalt organ åt lantbruksstyrelsen. Länsveterinärorganisationen skall sålunda utöva tillsyn över veterinärernas verksamhet inom länet. Härutöver skall länsveterinärorganisationen leda och samordna åtgärder mot djursjukdomar. I fråga om de sällsynta sjukdomar som är upptagna i epizootilagen har länsstyrelsen denna uppgift.

I länsveterinärorganisationens arbetsuppgifter ingår också att utöva upplysnings- och rådgivningsverksamhet. Länsveterinärorganisationen är alltså en från länsstyrelsen skild enhet vars verksamhet utövas av länsveterinären. Denne är numera tillika tjänsteman i länsstyrelsen och handlägger där framför allt sådana ärenden som åvilar länsstyrelsen som regionalt organ för tillsynen m. m. enligt livsmedelslagen, djurskyddslagen och epizootilagen. Före år 1972 lydde länsveterinären under dåvarande veterinärstyrelsen. Länsveterinären var då en från länsstyrelsen fristående expert med skyldighet att biträda länsstyrelsen i frågor rörande livsmedelskontroll, djurskydd och epizootibekämpande. En direkt befälslinje gick då från den centrala veterinära myndigheten till länsveterinären. När veterinärstyrelsen upphörde fördelades dess uppgifter på lantbruksstyrelsen och det nyinrättade statens livsmedelsverk. Det bestämdes då att länsveterinären skulle inplaceras i länsstyrelsen men det förutsattes att länsveterinären även skulle fullgöra uppgifter åt båda dessa centrala verk i frågor som inte berörde länsstyrelsen. Länsveterinären utför i länsveterinärorganisationen utanför länsstyrelsen ifrågavarande uppgifter åt lantbruksstyrelsen.

Den regionala statliga administrationen för djurens hälso- och sjukvård är alltså, bortsett från mera sällsynt förekommande epizootiärenden, uppdelad på lantbruksnämnd och länsveterinärorganisation. Jordbruksministern delar djurhälsoutredningens uppfattning att det är angeläget att denna uppdelning upphör. Han anser också i likhet med utredningen och flera remissinstanser att det regionala ansvaret för djurens hälso- och sjukvård bör åvila lantbruksnämnden. Länsveterinärorganisationens nuvarande arbetsuppgifter bör alltså föras över till resp. lantbruksnämnd. I och med detta upphör länsveterinärorganisationen och administrationen koncentreras till ett regionalt organ.

De uppgifter som bör överföras från länsveterinärorganisationen till lantbruksnämnden är i vissa delar av administrativ natur och kräver inte veterinär kompetens. Övriga uppgifter rörande övergripande tillsyn av det allmänna sjukdomsläget, tillsynen av praktiserande veterinärers verksamhet, planering och samordning av olika insatser, medverkan vid planering och genomförande av lantbruksnämndens rådgivning inom husdjursområdet, djurskyddsfrågor m. m. förutsätter i flertalet fall veterinär sakkunskap. Sådan saknas f. n. vid lantbruksnämnderna.

I landet finns f. n. 32 tjänster som länsveterinär och biträdande länsveterinär. Två länsveterinärer finns i Stockholms, Östergötlands, Kalmar, Kristianstads, Malmöhus, Hallands, Älvsborgs och Västerbottens län. Enligt propositionen finns det skäl som talar för att såväl samtliga länsstyrelser som lantbruksnämnder har en fast tjänst med veterinär kompetens inom sig.

För att kunna tillgodose ett sådant önskemål skulle 16 nya tjänster behöva inrättas. I nuvarande statsfinansiella läge anser jordbruksministern emellertid inte att det är lämpligt att föreslå en sådan resursförstärkning. I stället föreslås, såsom inledningsvis redovisats, att tillgängliga resurser fördelas mellan länsstyrelser och lantbruksnämnder med beaktande av nuvarande personaluppsättning. Lösningarna blir härvid olika i olika län beroende på tidigare tilldelning av tjänster.

I tre motioner riktas kritik mot förslaget om placering av länsveterinärtjänsterna m. m. Enligt motion 2227 innebär förslaget att överföra den nuvarande organisationen på lantbruksnämnderna och samtidigt behålla anknytningen till länsstyrelserna en splittring, som troligen ökar behovet av regional samordning och förorsakar högre kostnader. Motionärerna avstyrker propositionen i denna del och förordar en översyn av nuvarande organisation i fråga om funktion och ekonomi. I motion 2314 anförs att förslaget är en halvmesyr som, i de fall där överflyttning föreslås, inte tar tillräcklig hänsyn till de uppgifter som åligger länsveterinärerna vid sidan av djurhälsovården, varmed avses främst livsmedelskontrollen och verksamheten enligt djurskyddslagen och epizootilagen. Motionärerna föreslår i stället en samlad översyn av den regionala organisationen på veterinärsidan, där hänsyn tas till samtliga faktorer som påverkar länsveterinärernas ställning och arbetsuppgifter. I avvaktan på en översyn bör länsveterinärerna åläggas att biträda lantbruksnämnderna med uppgifter rörande djurhälsovården, men någon överflyttning av tjänster bör ej ske.

I motion 2313 påpekas att man i län med två länsveterinärtjänster i den nuvarande organisationen i praktiken får två huvudmän, vilket kommer att medföra mindre flexibilitet i samarbetet mellan de två befattningshavarna. Enligt motionen är det mest ändamålsenligt med samma huvudman för båda tjänsterna. I enlighet härmed föreslås att tjänsterna i fråga, även i de län där länsveterinärtjänsten är dubblerad, får tillhöra länsstyrelsen. Motionärerna har dock ingen invändning mot att länsveterinärerna åläggas att biträda lantbruksnämnderna med veterinär sakkunskap som föreslagits i propositionen.

Utskottet ansluter sig i de flesta avseenden till regeringens förslag rörande den regionala administrationen av djurens hälso- och sjukvård. Som i propositionen utförligt redovisats finns det starka skäl som talar för att lantbruksnämnderna får tillgång till veterinärmedicinsk sakkunskap. Utskottet har således ingen erinran mot att funktionerna inom länsveterinär-

organisationen överförs på lantbruksnämnderna och att en veterinär enhet inrättas vid dessa nämnder i enlighet med regeringsförslaget. Vad däremot beträffar länsveterinärernas placering delar utskottet motionärernas uppfattning att den i propositionen föreslagna ordningen synes mindre ändamålsenlig. Sålunda innebär förslaget, som framgår av redovisningen ovan, att lösningarna blir olika i olika län beroende på tidigare tilldelning av tjänster. I likhet med motionärerna och ett stort antal remissinstanser anser utskottet det mindre lämpligt att i fråga om huvudmannaskap dela länsveterinärerna mellan två länsmyndigheter. Vid länsstyrelsernas handläggning av ärenden rörande bl. a. livsmedelslagen, djurskyddslagen och epizootilagen fyller länsveterinären en viktig funktion. I propositionen framhålls visserligen, på anförda skäl, att den föreslagna omorganisationen inte innebär några väsentliga negativa effekter för länsstyrelserna. Enligt utskottets mening har dock inte förebringats tillräcklig utredning rörande förslagets konsekvenser i fråga om de arbetsuppgifter som länsveterinären fullgör i länsstyrelsen. Med hänvisning till det anförda föreslår utskottet att länsveterinärernas ställning och arbetsuppgifter blir föremål för en samlad översyn och att ifrågavarande tjänster i avbidan på denna översyn t. v. bibehåller sin organisatoriska placering vid resp. länsstyrelse med uppgift enligt propositionens förslag att biträda lantbruksnämnderna i frågor angående djurens hälso- och sjukvård. Det bör ankomma på regeringen att närmare besluta på vilket sätt den av utskottet förordade översynen bör genomföras. I sammanhanget bör framhållas att djurhälsoutredningen för sin del förordat en översyn av bl. a. livsmedelslagen och formerna för livsmedelskontrollen.

Utskottets ställningstagande innebär att motion 2313, yrkande 2, i huvudsak tillstyrks. Beslutet bör vidare i viss utsträckning kunna tillgodose syftet med motion 2227, yrkande 1, och motion 2314, yrkande 1.

Vad beträffar frågan om ytterligare personalresurser instämmer utskottet i de skäl som i propositionen (s. 18) anförts för att lantbruksnämnden i Skaraborgs län bör tilldelas en ny tjänst som veterinär. I överensstämmelse med utskottets ställningstagande rörande länsveterinärernas organisatoriska placering bör dock denna tjänst inrättas i form av en ny länsveterinärtjänst vid länsstyrelsen i Skaraborgs län.

Utskottet återkommer i det följande till konsekvenserna i anslagshänseende av vad utskottet föreslagit.

Finansieringsfrågor

I propositionen erinras om att staten inom olika områden som rör djurens hälso- och sjukvård har tagit på sig ett betydande kostnadsansvar. Kostnaderna för distriktsveterinärernas löner, sjukvård, reseersättningar och expenser beräknas under budgetåret 1980/81 uppgå till ca 50 milj. kr. En betydande del härav utgörs av kostnader i samband med tillfällig

vikariattjänstgöring. Kostnaderna för administration m. m. av distriktsveterinärorganisationen kan uppskattas till ca 8 milj. kr. Härtill kommer att staten svarar för arbetsgivaravgifterna för distriktsveterinärerna, vilka f. n. uppgår till ca 8 milj. kr. Statens totala kostnader för distriktsveterinärorganisationen uppgår således till ca 66 milj. kr. Av dessa kostnader avser viss del värden av sällskapsdjur och sporthästar. Staten har vidare kostnader för ersättning till avlägset boende djurägare, ca 1,5 milj. kr., för bekämpande av smittsamma husdjursjukdomar, ca 18 milj. kr., samt för statens veterinärmedicinska anstalt, nettokostnad 42 milj. kr.

Med hänvisning till gjorda uttalanden angående en ökad satsning på förebyggande åtgärder förordar jordbruksministern att 5 milj. kr. av statliga medel årligen ställs till lantbruksstyrelsens förfogande för främjande av sådana åtgärder. Medlen bör bl. a. användas för att subventionera djurägarnas kostnader för de besättningsutredningar som görs i samverkan mellan distriktsveterinärerna och den organiserade hälsokontrollen. Det bör också beaktas att obduktioner och andra laboratorieundersökningar är mycket kostnadskrävande och därför kan behöva stödjas ekonomiskt. Vidare bör medlen användas som bidrag till utvecklingsarbete m. m. som syftar till förebyggande åtgärder.

Kostnaden för den föreslagna förstärkningen av distriktsveterinärorganisationen, med beaktande av de besparingseffekter som uppnås genom att användningen av tillfälliga vikarier kraftigt minskas, beräknas uppgå till 2 milj. kr. per år.

Förslaget till stimulansåtgärder för flerveterinärstationer medför en kostnad för staten av 0,5 milj. kr.

Vad gäller kostnaderna för det föreslagna datasystemet har LRF ställt i utsikt att ta på sig ansvaret för driften av systemet. Statens kostnader beräknas till 250 000 kr. per år.

De föreslagna åtgärderna för en förbättring av djurens hälso- och sjukvård medför totalt en kostnadsökning för staten på ca 8 milj. kr.

Jordbruksministern anför i detta sammanhang att det finns skäl som talar för att subventioneringen av akutsjukvården relativt sett bör minska och att djurägarna i ökad utsträckning bör bära kostnaderna för denna. Han finner därför att en rimlig avvägning är, att statens nettokostnader förblir reellt oförändrade men att det inom ramen för dessa görs omprioriteringar för att anpassa distriktsveterinärorganisationen till dagens behov och samtidigt åstadkomma en önskvärd förändring av verksamhetens inriktning.

En viss höjning av veterinärkostnaderna för det enskilda sjukbesöket är enligt jordbruksministern ofrånkomlig om man skall kunna finansiera de önskade reformerna. Detta skulle enklast kunna ske genom att sänka den fasta statliga lönen och samtidigt höja den ersättning enligt veterinärtaxförordningen som djurägarna nu erlägger direkt till veterinären i samband med sjukbesök. Ett sådant förfarande skulle emellertid leda till att arvodessinkosterna ökar mera i djurtäta distrikt än i områden med ett mindre

antal djur, vilket i sin tur skulle leda till oacceptabla inkomstskillnader. Djurhälsoutredningen har övervägt fyra alternativ. Ett av dessa, alternativ 2, innebär att djurägarna erlägger en särskild djursjukvårdsavgift som tas ut i samband med sjukbesök. Distriktsveterinärernas avlöningssystem med nuvarande fördelning mellan fast lön och arvodesinkomster bibehålls oförändrat. Kostnadsfördelningen mellan staten och djurägarna kan regleras samtidigt som veterinärernas nuvarande förhållandevis fria anställningsform kan bibehållas. Enligt djurhälsoutredningen bör en höjning med 30 % av behandlingsarvodena enligt veterinärtaxeförordningen motsvara de ökade kostnaderna. Behandlingsarvodet utgör endast en viss del av den totala kostnaden för ett sjukbesök. Denna beräknas öka med 5—10 % beroende av avståndet till veterinären eller med ca 5—10 kr. per besök.

Veterinären är enligt nu gällande regler skyldig att föra praktikjournal och göra ekonomiska anteckningar som underlag för sin deklaration. Det bör således enligt propositionen inte medföra något extraarbete för veterinären att notera den särskilda djursjukvårdsavgiften. Alternativ 2 medger alltså att staten genom ett förhållandevis enkelt uppbördssystem kan ta in erforderliga medel från djurägarna. Avgiftsuttaget kan varieras med hänsyn till bl. a. behovet av medel för förebyggande insatser och differentieras för olika djurslag. Alternativet för dock med sig vissa administrativa kostnader.

Sammanfattningsvis föreslår jordbruksministern att en djursjukvårdsavgift enligt utredningens alternativ 2 införs för att delvis finansiera djurens hälso- och sjukvård. Denna avgift avses bli enhetlig för hela landet och bör enligt propositionen sättas högre för sällskapsdjuren. Riktpunkten bör vara att vården av sällskapsdjur inte subventioneras. Det ankommer på regeringen att besluta föreskrifter om en sådan djursjukvårdsavgift.

Enligt motion 2227 finns det risk att djursjukvårdsavgiften kommer att främja en övergång till privat veterinärpraktik, varigenom den nuvarande statliga organisationen på sikt kan brytas sönder. Det övergripande samhällsansvaret skulle därmed komma i bakgrunden och det enskilda företagets ekonomi i förgrunden. Motionärerna accepterar visserligen att en viss avgift uttas av djurägaren för veterinärbesök. Emellertid kan det få allvarliga verkningar från djurskyddssynpunkt om avgiften höjs över nuvarande nivå. På denna grund hävdar motionärerna att avgiftsbelastningen för veterinärservicen inte får öka jämfört med vad som nu gäller.

Också i motion 2315 uttrycks farhågor för att alternativet med en djursjukvårdsavgift kan leda till en etablering av privatpraktiserande veterinärer i arbetstyngda områden och därmed äventyra den nuvarande veterinärorganisationen. Om principen med sjukvårdsavgift accepteras leder detta enligt motionen snabbt till att en allt större del av kostnaderna för djursjukvården förväntas bli finansierad genom avgifter. Konsekvenserna av

förslaget måste därför utredas ytterligare innan riksdagen kan fatta beslut angående finansieringen.

Liknande synpunkter på förslaget om djursjukvårdsavgift har inför utskottet framförts av representanter för de veterinärfackliga organisationer som inledningsvis angetts.

I motion 2313 anförs att motionärerna inte har någon avgörande invändning mot det föreslagna finansieringssystemet. Emellertid har motionärerna tagit intryck av den kritik som framförts från såväl enskilda veterinärer som från veterinärernas fackliga organisationer. Motionärerna förordar för sin del alternativ 3 i utredningens förslag. Detta innebär att förhållandet mellan arvodesdel och lönedel förskjuts så att arvodesdelen utgör en större andel än i nuvarande system. Även genom detta alternativ erhålls ekonomiskt utrymme för de nya veterinärtjänsterna. Systemet bibehåller eller t. o. m. förstärker distriktsveterinärernas fria och oberoende ställning som yrkesutövare, anser motionärerna. Det medför dock ett inte helt obetydligt ingrepp i gällande avtal och förutsätter att förhandlingar upptas mellan berörda parter.

Utskottet får i anslutning till den sistnämnda motionen framhålla att det av motionärerna förordade alternativet förutsätter en uppdelning av landet i ett antal regioner med olika lönesättning. Som i propositionen anförs är det förenat med stora svårigheter av främst avtalsteknisk natur att genomföra alternativ 3. Från denna synpunkt är alternativ 2 att föredra. Utskottet avstyrker därför motion 2313, yrkande 1.

Också i andra avseenden finner utskottet att det av regeringen föreslagna alternativet har sådana fördelar att det framstår som lämpligare än de övriga av utredningen undersökta alternativen. De farhågor som framförts för att det föreslagna systemet skulle leda till en privatisering av veterinärorganisationen anser utskottet i likhet med jordbruksministern överdrivna. Som i propositionen anförts torde knappast den erforderliga nivån på djursjukvårdsavgiften resp. höjningen av veterinärarvodena få sådana effekter som angivits av motionärerna och företrädare för vissa fackliga organisationer. Utskottet förutsätter självfallet att regeringen och berörda myndigheter uppmärksammat följer den framtida utvecklingen inom distriktsveterinärorganisationen i nu åsyftat hänseende. Något särskilt riksdagsuttalande härom synes inte nödvändigt.

Det sagda innebär att utskottet tillstyrker regeringens förslag och avstyrker motion 2227 yrkande 2 samt motion 2315.

I en framställning till utskottet från Lantbrukarnas riksförbund har anförts bl. a. att införandet av en djursjukvårdsavgift motiverar att näringen får ett betydande inflytande vid fördelningen av statliga medel för förebyggande åtgärder m. m. på djurhälsoområdet. Ett beredningsorgan där näringen är representerad bör därför inrättas vid lantbruksstyrelsen, framhålls det.

Utskottet vill framhålla att jordbruksministern i olika sammanhang i propositionen betonat vikten av ökad samverkan mellan olika veterinära kategorier och andra personer och organisationer som har anknytning till djurens hälso- och sjukvård. Enligt utskottets mening är det naturligt att näringen ges möjligheter att anföra synpunkter vid fördelningen av medel för främjande av förebyggande åtgärder. Det torde få ankomma på lantbruksstyrelsen att närmare bestämma under vilka former en sådan samverkan kan ske. Något särskilt riksdagsuttalande i ämnet synes inte nödvändigt.

Omorganisation av statens veterinärmedicinska anstalt (SVA)

Propositionen omfattar i denna del (s. 25—34) vissa överväganden rörande SVA:s målsättning och arbetsuppgifter, organisation, dimensionering och finansiering.

Jordbruksministern anför inledningsvis att SVA i första hand bör betraktas som ett service- och expertorgan till lantbruksstyrelsen. Också andra myndigheter, t. ex. livsmedelsverket, har stort behov av SVA:s kunskande på olika fält, framför allt på köttbesiktningens område. Vidare understryks vikten av att näringen som viktig avnämare av SVA:s tjänster får möjlighet att påverka anstaltens inriktning av verksamheten.

I fråga om smittskyddsbevakning förordas att statsepizootologen även framdeles organisatoriskt och i fråga om förläggning knys till SVA.

Enligt propositionen åläggs anstalten vidare vissa uppgifter som centrallaboratorium med rutinanalysverksamhet. Det livsmedelshygieniska laboratoriet vid SVA, som fungerar som anvisningslaboratorium för mikrobiologiska och vissa kemiska undersökningar, föreslås överfört till lantbruksuniversitetet.

När det gäller sjukdomsövervakning, utredningsverksamhet, rådgivning m. m. anförs bl. a. att en viktig funktion för SVA skall vara bevakning av sjukdomssituationen samt att initiera forskningsinsatser inom olika områden. Jordbruksministern förordar i detta sammanhang i likhet med utredningen och flertalet remissinstanser att två konsulenttjänster i husdjurshygien överförs till lantbruksuniversitetet och att de även i fortsättningen bör vara verksamma vid institutionen för husdjurshygien med hovslagaraskolan i Skara. Dessa tjänster är avsedda att i första hand täcka behovet av forskningsinformation från institutionen.

En tjänst för veterinärmedicinsk information inrättas vid SVA. Motsvarande besparing kan då göras vid lantbruksstyrelsen. Ansvarsområdet bör omfatta information från SVA och veterinärmedicinska fakulteten till i första hand de fältarbetande veterinärerna.

I ett avsnitt rörande vaccinförsörjningen anmäls att frågan om inrättande av ett statligt vaccininstitut kommer närmare att behandlas i en proposition som regeringen senare avser att förelägga riksdagen.

Vaccinproduktionen vid SVA bedrivs f. n. med ett betydande underskott. Verksamheten vid SVA:s produktionsavdelning i Stockholm föreslås därför avvecklad med inriktning att avvecklingen i princip skall vara genomförd den 1 januari 1983. Jordbruksministern förordar att en vaccin-enhet inrättas vid SVA med uppgift att bl. a. bedriva forsknings- och utvecklingsarbete för den veterinärmedicinska preparatproduktionen.

Vad gäller den statliga kontrollen av veterinärmedicinska preparat finner jordbruksministern i likhet med utredningen och remissinstanserna att den bör flyttas över från lantbruksstyrelsen till socialstyrelsens läkemedelsavdelning.

Beträffande anstaltens organisation föreslås att denna skall ledas av en särskild styrelse med ansvar för planering och löpande verksamhet. I vissa frågor avses anstalten vara underställd styrelsen för Sveriges lantbruksuniversitet.

En bärande princip för den typ av verksamhet, som avses bedrivas vid SVA, skall enligt propositionen vara att det allmänna skall stå för vissa basresurser. Dessa avgränsas främst av det allmännas övergripande ansvar för djurens hälso- och sjukvård. För att svara mot denna uppgift måste staten ställa medel till förfogande för forskning, utveckling och rådgivning m. m. Kostnader för verksamhet därutöver skall täckas med medel som flyter in i uppdragsverksamheten.

Med hänsyn till den föreslagna organisationen med myndighetsfunktion och uppdragverksamhet föreslås en ändrad anslagskonstruktion för anstalten.

Utskottet har ingen erinran mot förslagen till omorganisation m. m. av SVA som här endast i korthet redovisats. För närmare uppgifter om förslagets innebörd hänvisar utskottet till motsvarande avsnitt i propositionen.

Vissa utbildningsfrågor

I proposition 1979/80:100 (bil. 13 s. 104) behandlades vissa utbildningsfrågor på veterinärmedicinens område. Bakgrunden härtill var följande.

Riksdagen hade tidigare beslutat om en ökad antagning till veterinärlinjen till 75 studerande per år (prop. 1976/77:100 bil. 13 s. 95, JoU 1976/77:13, rskr 1976/77:182). Vidare hade riksdagen godkänt riktlinjer i fråga om veterinärutbildningens utformning (prop. 1976/77:119, JoU 1976/77:32, rskr 1976/77:335). Därvid behandlades bl. a. även frågan om linjeuppdelning i utbildningens avslutande skede. Frågan om utformningen av utbildningen under det sista studieåret ansågs emellertid böra utredas ytterligare.

Utredningen om vissa utbildningsfrågor på veterinärmedicinens område (VU 77) avgav år 1979 ett betänkande angående veterinärmedicinsk utbildning. VU 77 föreslog att veterinärutbildningen skulle vara gemensam i nio terminer varefter den under sista studieåret skulle delas upp på två

grenar, en gren med klinisk inriktning (K-gren) och en livsmedels/laboratorieinriktad gren (L-gren).

Härutöver hade VU 77 enligt direktiven även att utreda frågan om behörighet att utöva veterinäryrket och praktiktjänstgöring som förutsättning för behörigheten. För att möjliggöra ett enhetligt legitimationsbegrepp föreslog VU 77 en vidareutbildning i form av allmäntjänstgöring (AT).

I proposition 1979/80:100 (bil. 13 s. 105) anförde jordbruksministern att det fanns skäl som talade för att AT borde införas. Härigenom skulle de examinerade veterinärerna få en praktisk färdighetsträning vilken gjorde att deras möjligheter till en fullgod arbetsinsats förbättrades. För att ett AT-system skulle kunna fungera tillfredsställande fann han det emellertid viktigt att det fick en sådan utformning att träningen blev meningsfull, antingen den var handledd eller fullgjordes som vikariatstjänstgöring. Frågan om AT-systemets inpassning i fältorganisationen ansågs kräva ställningstaganden av såväl organistorisk som finansiell art. Frågan om AT och legitimation överlämnades därför till djurhälsoutredningen.

Djurhälsoutredningen har redovisat sitt uppdrag. Utredningen finner AT angelägen för att samtliga veterinärstuderande skall ges möjlighet att erhålla legitimation. Utredningen föreslår därför i likhet med VU 77 att lagen (1965:61) om behörighet att utöva veterinäryrket m. m. ändras så att AT erfordras för legitimation. Finansieringen av den handledda delen av AT bör enligt utredningen ske genom att medel, 3 milj. kr., härför anslås över statsbudgeten.

I den nu behandlade propositionen erinras om att veterinärutbildningen på grundnivå är mycket tidskrävande och kostsam. En påbyggnad i form av AT skulle också bli kostnadskrävande. Det kan vidare enligt jordbruksministern ifrågasättas om fältorganisationen har kapacitet och förutsättning för en ändamålsenlig handledning av 75 veterinärer per år. I propositionen har f. ö. föreslagits att nuvarande vikariesystem i betydande utsträckning ersätts med fasta tjänster. Möjligheterna att i AT lägga in vikariatstjänstgöring blir därmed kraftigt begränsade. Bl. a. med hänsyn härtill finner jordbruksministern att en AT inte bör införas som villkor för legitimation.

I detta sammanhang vill jordbruksministern emellertid starkt understryka vikten av att veterinärutbildningens innehåll anpassas till de utvecklingstendenser vad gäller djurens hälso- och sjukvård som tidigare redovisats. Det är sålunda angeläget att de blivande veterinärerna ges förutsättningar att medverka bl. a. i förebyggande djurhälsovård och besättningsutredningar. Jordbruksministern avser därför att föreslå regeringen att ge styrelsen för Sveriges lantbruksuniversitet i uppdrag att lägga fram förslag till en veterinärutbildning som svarar mot bl. a. dessa krav. I denna utbildning bör man kunna tillgodose önskemål om fördjupade kunskaper inom vissa ämnesområden utan att detta innebär en grenindelning i veterinärutbildningen.

Lantbruksuniversitetet bör enligt propositionen även lägga fram förslag till dimensionering av antagningen till veterinärutbildningen. Befintliga resurser vid den veterinärmedicinska fakulteten bör därvid bl. a. tas som utgångspunkt vid universitetets överväganden rörande dimensioneringen. Detta kan innebära att antalet studerande inom veterinärutbildningen måste minskas. Bl. a. med hänsyn härtill avser jordbruksministern också föreslå regeringen att ge styrelsen för Sveriges lantbruksuniversitet i uppdrag att överväga en livsmedelsutbildning i vilken såväl den veterinärmedicinska som den lantbruksvetenskapliga fakultetens resurser utnyttjas. En sådan utbildning bör enligt jordbruksministern inte leda fram till veterinärexamen.

I två motioner understryks behovet av att en allmäntjänstgöring ingår som en obligatorisk del i veterinärutbildningen. Enligt motion 2227 riskerar man annars att den nytexaminerade veterinären ställs inför situationer som han inte bemästrar. Motionärerna förordar en återgång till en sammanhållen veterinärutbildning utan den nuvarande uppdelningen på en K-linje och en L-linje. I denna utbildning bör AT ingå som en viktig del. I avbidan på denna återgång bör enligt motionen nödvändiga särlösningar erbjudas alla årsklasser, innefattande bl. a. handledd AT före legitimation. I motion 2314 framhålls att det är utomordentligt viktigt med en allmäntjänstgöring som ger de blivande veterinärerna praktiska erfarenheter. Vid lantbruksuniversitetets översyn bör detta beaktas, anser motionärerna.

Enligt motion 2313 bör de elever som genomgått utbildning på L-linjen jämföras med övriga elever och erbjudas sådan kompletterande utbildning som leder till legitimation som veterinär. Härigenom erhåller alla elever som utbildats under samma tid likvärdiga framtida möjligheter att verka som veterinärer.

Utskottet erinrar om att lagen (1965:61) om behörighet att utöva veterinäryrket inte ställer några krav på praktisk tjänstgöring e. d. som villkor för sådan behörighet. Den som avlagt svensk veterinärexamen skall efter ansökan erhålla legitimation, som meddelas av lantbruksstyrelsen. Någon prövning av vederbörandes förutsättningar eller lämplighet för att självständigt utöva veterinäryrket förekommer således inte. Av propositionen framgår att jordbruksministern inte har för avsikt att föreslå någon ändring härvidlag. Oavsett om examination sker på K- eller L-grenen avses således inte de examinerade veterinärerna behandlas olika i fråga om möjligheterna att erhålla legitimation. Detta innebär att motion 2313, yrkande 3, inte påkallar någon vidare åtgärd för att syftet med motionsyrkandet skall tillgodoses.

Vad beträffar allmäntjänstgöring i veterinärutbildningen delar utskottet jordbruksministerns uppfattning att praktiska och ekonomiska förutsättningar inte f. n. synes föreligga för att införa en AT som villkor för legitimation. Önskemålen härom bör delvis kunna tillgodoses genom att

tillfälle ges till fördjupade kunskaper inom vissa ämnesområden. Utskottet instämmer i propositionens uttalanden att veterinärutbildningen bör anpassas till aktuella utvecklingstendenser inom djurens hälso- och sjukvård och att de blivande veterinärerna bör ges förutsättningar att medverka i förebyggande vård och besättningsutredningar. Av propositionen framgår att regeringen avser att ge styrelsen för lantbruksuniversitetet i uppdrag att lägga fram förslag till en veterinärutbildning som svarar mot bl. a. dessa krav. Utskottet ansluter sig till regeringens uttalanden i denna del och avstyrker motion 2227, yrkandena 3 och 4, och motion 2314, yrkande 2.

Anslagsfrågor för budgetåret 1982/83

Utskottet tillstyrker regeringens förslag under punkterna F 3, F 4, F 14 – F 17 och G 1.

I fråga om punkt B 2 Lantbruksnämnderna har regeringen föreslagit att ytterligare 1,5 milj. kr. tillförs anslaget för att täcka kostnaderna för dels överförande av åtta tjänster som länsveterinär från vissa länsstyrelser, dels inrättande av en tjänst som chefveterinär vid lantbruksnämnden i Skaraborgs län.

Utskottet har i det föregående förordat att ifrågavarande åtta tjänster bibehåller sin organisatoriska placering vid resp. länsstyrelse. Vidare har utskottet föreslagit att den nya tjänsten som chefveterinär inrättas som en länsveterinärtjänst vid länsstyrelsen i Skaraborgs län. Med hänsyn härtill bör riksdagen avslå regeringens förslag om ytterligare medelstilldelning under anslaget B 2. Lantbruksnämnderna.

Enligt vad utskottet erfarit motsvarar inrättandet av en länsveterinärtjänst en kostnad av ca 180 000 kr.

I den mån utskottets ställningstagande påverkar medelsberäkningen under femtonde huvudtitelns anslag till länsstyrelserna förutsätts detta bli beaktat av civilutskottet.

Hemställan

Utskottet hemställer

1. *beträffande inriktning och organisation av djurens hälso- och sjukvård m. m.*

a. att riksdagen godkänner vad i propositionen anförts om huvudmannaskap, planering och samverkan och distriktsveterinärorganisationen,

b. att riksdagen med anledning av regeringens förslag och motion 1981/82:2227 yrkande 1, motion 1981/82:2313 yrkande 2 och motion 1981/82:2314 yrkande 1 *dels* godkänner vad utskottet anført om regional administration av djurens hälso- och

- sjukvård, *dels* som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört om en samlad översyn av länsveterinärernas ställning och arbetsuppgifter,
- c. att riksdagen med bifall till regeringens förslag och med avslag på motion 1981/82:2227 yrkande 2, motion 1981/82:2313, yrkande 1 och motion 1981/82:2315 godkänner vad i propositionen anförs om vissa finansieringsfrågor,
2. beträffande *statens veterinärmedicinska anstalt* att riksdagen godkänner vad i propositionen anförs om omorganisation m. m. av statens veterinärmedicinska anstalt,
  3. beträffande *vissa utbildningsfrågor*
    - a. att riksdagen avslår motion 1981/82:2227 yrkandena 3 och 4 och motion 1981/82:2314 yrkande 2,
    - b. att riksdagen lämnar motion 1981/82:2313 yrkande 3 utan vidare åtgärd,
  4. att riksdagen avslår regeringens förslag om ytterligare medelsanvisning för budgetåret 1982/83 under anslaget B 2. Lantbruksnämnderna,
  5. att riksdagen till *Statens veterinärmedicinska anstalt: Uppdragsverksamhet* för budgetåret 1982/83 anvisar ett förslagsanslag av 1 000 kr.,
  6. att riksdagen till *Bidrag till statens veterinärmedicinska anstalt* för budgetåret 1982/83 anvisar ett reservationsanslag av 44 682 000 kr.,
  7. att riksdagen till *Lantbruksstyrelsen, djurens hälso- och sjukvård: Uppdragsverksamhet* för budgetåret 1982/83 anvisar ett förslagsanslag av 1 000 kr.,
  8. att riksdagen till *Bidrag till djurens hälso- och sjukvård* för budgetåret 1982/83 anvisar ett reservationsanslag av 53 341 000 kr.,
  9. att riksdagen till *Bidrag till avlägset boende djurägare för veterinärvård* för budgetåret 1982/83 anvisar ett förslagsanslag av 1 517 000 kr.,
  10. att riksdagen till *Bidrag till djurskyddsfrämjande åtgärder* för budgetåret 1982/83 anvisar ett reservationsanslag av 1 539 000 kr.,
  11. att riksdagen till *Sveriges lantbruksuniversitet: Förvaltningskostnader* för budgetåret 1982/83 utöver enligt betänkande JoU 1981/82:21 p. 38 tidigare anvisat förslagsanslag anvisar ytterligare 535 000 kr.

Stockholm den 15 april 1982

På jordbruksutskottets vägnar
EINAR LARSSON

Närvarande: Einar Larsson (c), Arne Andersson i Ljung (m), Maj Britt Theorin (s), Börje StenSSon (fp), Grethe Lundblad (s), Hans Wachtmeister (m)*, Filip Johansson (c), Gunnar Olsson (s)*, Håkan Strömberg (s), Martin Segerstedt (s), Esse Petersson (fp), Jan Fransson (s), Ingvar Eriksson (m), Ingemar Hallenius (c) och Margareta Winberg (s)*.

* Ej närvarande vid betänkandets justering.

Reservationer

1. Regional administration av djurens hälso- och sjukvård, m. m. (mom. 1 b)

Maj Britt Theorin, Grethe Lundblad, Gunnar Olsson, Håkan Strömberg, Martin Segerstedt, Jan Fransson och Margareta Winberg (alla s) anser att

dels den del av utskottets yttrande som på s. 11 börjar med "Utskottet ansluter" och på s. 12 slutar med "yrkande 1" bort ha följande lydelse:

Utskottet anser i och för sig att det finns skäl som talar för att lantbruksnämnderna får tillgång till veterinärmedicinsk sakkunskap. Så till vida kan utskottet instämma i propositionens uttalande i detta avsnitt. Enligt utskottets mening har dock inte förebringats tillräcklig utredning rörande regeringsförslagets konsekvenser i fråga om de arbetsuppgifter som länsveterinären fullgör i länsstyrelsen. Det bör bl. a. framhållas att denna tjänsteman fyller en viktig funktion vid länsstyrelsernas handläggning av ärenden rörande t. ex. livsmedelslagen, djurskyddslagen och epizootilagen. Utskottet är inte berett att på grundval av föreliggande material förorda att länsveterinärorganisationen upphör och att dess funktioner överförs på lantbruksnämnderna. Utskottet ansluter sig således till de synpunkter som härvidlag framförts i motionerna 2227 och 2314. Vad beträffar länsveterinärernas placering delar utskottet motionärernas uppfattning att den i propositionen föreslagna ordningen synes mindre ändamålsenligt. Sålunda innebär förslaget, som framgår av redovisningen ovan, att lösningarna blir olika i olika län beroende på tidigare tilldelning av tjänster. I likhet med motionärerna och ett stort antal remissinstanser anser utskottet det mindre lämpligt att i fråga om huvudmannaskap dela länsveterinärerna mellan två länsmyndigheter. Med hänvisning till det anförda föreslår utskottet att länsveterinärernas ställning och arbetsuppgifter blir föremål för en samlad översyn och att ifrågavarande tjänster i avbidan på denna översyn t. v. bibehåller sin organisatoriska placering vid resp. länsstyrelse. Självfallet är det inget som hindrar att länsveterinärerna på lämpligt sätt biträder lantbruksnämnderna med uppgifter rörande djurhälsovården. I avbidan på resultatet av översynen bör dock inte göras någon mera genomgripande organisationsförändring av det slag som regeringen föreslagit.

Det bör ankomma på regeringen att närmare besluta på vilket sätt den av utskottet förordade översynen bör genomföras. I sammanhanget bör framhållas att djurhälsoutredningen för sin del förordat en översyn av bl. a. livsmedelslagen och formerna för livsmedelskontrollen.

Utskottets ställningstagande innebär att motion 2227 yrkande 1 och motion 2314 yrkande 1 tillstyrks. Vidare tillgodoses syftet med motion 2313 yrkande 2.

dels utskottets hemställan under 1 b bort ha följande lydelse:

1 b. att riksdagen med avslag på regeringens förslag och med bifall till motion 1981/82:2227 yrkande 1, och motion 1981/82:2314 yrkande 1 samt med anledning av motion 1981/82:2313 yrkande 2 *dels* godkänner vad utskottet anfört om regional administration av djurens hälso- och sjukvård, *dels* som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört om en samlad översyn av länsveterinärernas ställning och arbetsuppgifter,

2. Finansieringsfrågor (mom. 1 c)

Arne Andersson i Ljung, Hans Wachtmeister och Ingvar Eriksson (alla m) anser att

dels den del av utskottets yttrande på s. 15 som börjar med "Utskottet får" och slutar med "motion 2315" bort ha följande lydelse:

Utskottet anser, i likhet med vad som anförts i motion 2313, att alternativ 3 har sådana fördelar att det framstår som lämpligare än de övriga av utredningen undersökta finansieringsalternativen. Det av utskottet sålunda förordade alternativet innebär att förhållandet mellan veterinärernas fasta lönedel och arvodesdel förskjuts så att arvodesdelen utgör en större andel än enligt nuvarande system. Vid en sådan förskjutning mellan arvodesdel och lönedel erhålls också ekonomiskt utrymme för de i propositionen föreslagna tjänsterna. I likhet med motionärerna och flera remissinstanser anser utskottet att alternativet innebär en enkel lösning som inte utgör något avsteg från nuvarande avlöningsprinciper. Systemet bibehåller eller t. o. m. förstärker distriktsveterinärens relativt fria och oberoende ställning som yrkesutövare. De nödvändiga ändringarna i gällande avtal bör enligt utskottets mening kunna lösas genom förhandlingar i sedvanlig ordning mellan berörda parter på arbetsmarknaden. Det sagda innebär att utskottet tillstyrker motion 2313, yrkande 1, samt avstyrker motion 2227, yrkande 1, och motion 2315.

dels utskottets hemställan under 1 c bort ha följande lydelse:

1 c. att riksdagen med avslag på regeringens förslag och motion 1981/82:2227 yrkande 2 och motion 1981/82:2315 samt med

bifall till motion 1981/82:2313 yrkande 1, godkänner vad utskottet anfört om vissa finansieringsfrågor,

3. Vissa utbildningsfrågor (mom. 3 a)

Maj Britt Theorin, Grethe Lundblad, Gunnar Olsson, Håkan Strömberg, Martin Segerstedt, Jan Fransson och Margareta Winberg (alla s) anser att

dels den del av utskottets yttrande på s. 19 som börjar med "Vad beträffar" och på s. 20 slutar med "yrkande 2" bort ha följande lydelse:

Utskottet anser det, i likhet med vad som anförts i motion 2314, utomordentligt viktigt att det i veterinärutbildningen även ingår en allmäntjänstgöring som ger de blivande veterinärerna praktiska erfarenheter. I annat fall riskerar man att den nyutexaminerade veterinären ställs inför situationer som han inte behärskar. Behovet av en sådan tjänstgöring har understrukits bl. a. av representanter för veterinärernas fackliga organisationer. Med hänvisning till det anförda instämmer utskottet i motionärernas krav att lantbruksuniversitetet vid den översyn av veterinärutbildningen som aviseras i propositionen beaktar att de blivande veterinärerna bereds tillfälle till erforderlig allmäntjänstgöring. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna. Utskottet tillstyrker således motion 2314, yrkande 2. Härigenom torde också syftet med motion 2227, yrkandena 3 och 4, få anses tillgodosett.

dels utskottets hemställan under 3 a bort ha följande lydelse:

- 3 a. att riksdagen med bifall till motion 1981/82:2314 yrkande 2 och med anledning av motion 1981/82:2227 yrkandena 3 och 4 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört om allmäntjänstgöring för blivande veterinärer,